

**ДОКЛАД НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ
ОТНОСНО ИЗВЪРШЕНИ ПРОВЕРКИ В АРЕСТИТЕ В ГР. ЯМБОЛ,
ГР. ЕЛХОВО И ГР. СВИЛЕНГРАД
(19 – 23 ЮНИ 2017г.)**

Във връзка с функциите на Национален превантивен механизъм (НПМ), които изпълнява омбудсманът на Република България, екип на институцията в състав: Христо Атанасов, Ивелина Велкова, д-р Мариана Патрикова и Стефания Бетова извърши проверки в арестите в гр. Ямбол, гр. Елхово и гр. Свиленград. Проверките се осъществиха при пълно съдействие от страна на администрацията в инспектираните места.

Още в началото на настоящия доклад следва да се отбележи, че констатациите на проверяващия екип на НПМ относно трите ареста през 2017 г. не се различават от тези, отбелязани при последната инспекция, извършена през 2012 г.

1. Арестът в гр. Ямбол

Арестът се намира в сградата на Областната дирекция на Министерството на вътрешните работи (ОД на МВР) в гр. Ямбол. Той разполага с общо 14 жилищни помещения – 13 жилищни помещения по 6.38 кв. м. всяко и 1 помещение с 8.78 кв. м., или обща площ от 91.86 кв. м. В тези помещения са разположени 30 легла. При този капацитет се падат средно по 3.05 кв. м. площ на лице.

По време на проверката си през 2012 г. екипът на НПМ е констатирал, че в деня на посещението е имало 14 задържани лица, а при пиково натоварване през годината средно 21 души. За разлика от тогава през 2017 г. проверяващият екип констатира, че към датата на проверката в ареста са задържани 24 лица, като често се случва да има пикови натоварвания.

Разположението на коридора на ареста към прозорците не създава условия за достъп до дневна светлина в жилищните помещения. Липсват санитарни възли и място за престой на открито. Арестът разполага с един санитарен възел, където е разположена и банята, като те са общи както за задържаните мъже, така и за жени и непълнолетни.

През 2017 г. НПМ инспектира и условията, при които работят служителите в ареста. В дежурната стая липсва работеща климатична техника при близо 40 градуса външна температура. В нея се използва единствено изкуствена светлина, тъй като прозорецът е разположен към вътрешен коридор, без достъп до дневна светлина и въздух. Проверяващият екип е на мнение, че тези условия не отговарят на изискванията за безопасни и здравословни условия на труд.

НПМ със сериозно безпокойство отбелязва, че повече от девет години Министерството на правосъдието (МП), респективно Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) не са предприели действия за реконструкция, преместване или закриване на ареста в гр. Ямбол. В тази връзка отново отбелязваме, че в програмата на Министерски съвет (МС) са предвидени две основни точки по отношение на този арест: 1. Изграждане на място за престой на открито на задържаните лица, със срок: 30.05.2009 г., стойност: 50 000лв., източник на финансиране: бюджет 2009г. и 2. Реконструкция на ареста до 2015 г.

Още през 2012 г. на НПМ бяха предоставени данни за извършено проектиране, като е осигурено и финансиране. Тогава не беше постигнато съгласуване на проекта в техническия отдел на общината, поради липса на съгласие от страна на ОД на МВР, както и липса на акт за държавна собственост.

НПМ отбелязва, че липсата на акт за държавна собственост на тази сграда е необяснимо. Прави впечатление отношението на служителите на МВР – като собственици на сградата, а на служителите на МП – като наематели в цялата страна, включително понякога и по отношение определянето на реда за достъп до ареста от ръководителя на МВР. Липсата на съгласуваност в действията на администрациите на министерствата очевидно води до срив в инвестиционните намерения на МП относно подобряване на условията в арестите.

Воден от гореизложеното **НПМ отчита, че условията в ареста в гр. Ямбол са нечовешки и унижителни спрямо задържаните лица и на основание чл. 46 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) предлага на омбудсмана на Република България да предложи неговото закриване.**

2. Арестът в гр. Елхово

Арестът се намира в сграда, построена специално за неговите нужди. Разполага с 12 жилищни помещения по 13 кв. м и 1 с 24 кв. м. Жилищните помещения разполагат с 28 легла. В деня на посещението през 2012 г. в ареста са били задържани 16 лица, при пиковото натоварване през годината достигащо до 27 лица. Тоест, до пълния капацитет на ареста. През 2017 г., в деня на проверката, в ареста бяха настанени 12 лица. Служителите от ГДИН споделиха, че след закриването на Разпределителния център в гр. Елхово не е налице натоварване на ареста до пълния му капацитет, което значително облекчава работата на надзорно-охранителния състав. Арестът отговаря на всички нормативни изисквания относно достъп до светлина, място за престой на открито, стаи за свиждания и др. Възможни затруднения могат да възникнат с достъпа на лица с увреждания, поради местонахождението на горни етажи от сградата. На второ място, арестът не разполага с видеонаблюдение в жилищните помещения.

НПМ вече е изразил мнение, че е налице европейска практика да се оборудват някои от жилищните помещения с видеонаблюдение, в случай на задържане на лица, склонни към суицидни прояви. Ако бъдат оборудвани, това би дало възможност за облекчаване на труда на надзорния състав, като се свали излишен пост и би повишило сигурността на задържаните лица. Екипът на НПМ отчита необходимост

от ясно политическо и законодателно решение по въпроса, който би следвало да е предмет на предстоящи дискусии.

3. Арестът в гр. Свиленград

Арестът се намира в сградата на Районното управление „Полиция“ – гр. Свиленград. Той разполага с 5 жилищни помещения, с по около 7 кв. м. всяко. В жилищните помещения са разположени общо 20 легла на два етажа. Разположението на коридора на ареста към прозорците не създава условия за пряк достъп до дневна светлина в жилищните помещения. Липсват санитарни възли и място за престой на открито. Помещенията на персонала са две, от които едното е преходно. Няма видеонаблюдение и климатизация. Дограмата е стара и неуплътнена.

Към датата на посещението през 2017 г. настанените в ареста лица бяха 14.

В програмата на правителството е предвидено проектиране и реконструкция на съществуваща сграда за нуждите на следствен арест със срок 30.04.2009 г., на стойност 20 000лв. Източникът на финансиране е бюджет 2009 г. Тази мярка е изпълнена, но няма данни за последващи конкретни действия, свързани с изпълнение на проекта. Коректно е да се отбележи, че те не са и предвидени в програмата до 2015 г., но е добре да се обмисли визия за решаването на проблема.

Проверяващият екип на НПМ оценява условията и в този арест като нечовешки и унижителни спрямо задържаните лица и на основание чл. 46 от ЗИНЗС предлага на омбудсмана на Република България да предложи неговото закриване.

В тази връзка НПМ с тревога отбелязва, че въпреки многобройните случаи, когато това правомощие се използва от омбудсмана на Република България, няма случай, в който МП да е изпълнил законовото си задължение по чл. 46, ал. 2 от ЗИНЗС, като внесе тази препоръка в МС.

НАЦИОНАЛНИЯТ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ПРЕПОРЪЧВА:

1. Министърът на правосъдието, съвместно с министъра на вътрешните работи да създадат обща работна група, за да изработят цялостна визия по отношение на арестите в страната, включително и за издаване на необходимите актове за държавна собственост в частта за реконструкция на арестите или предаване на стопанисването им за удовлетворяване на административните нужди на МВР.

2. На основание чл. 46 от ЗИНЗС предлага на омбудсмана да препоръча закриване на арестите в гр. Ямбол и гр. Свиленград, съответно на министъра на правосъдието да внесе направените препоръки в заседание на Министерския съвет в изискуемия тримесечен срок.

ХРИСТО АТАНАСОВ

**РЪКОВОДИТЕЛ НА ЕКИПА,
ИЗВЪРШИЛ ПРОВЕРКАТА**